

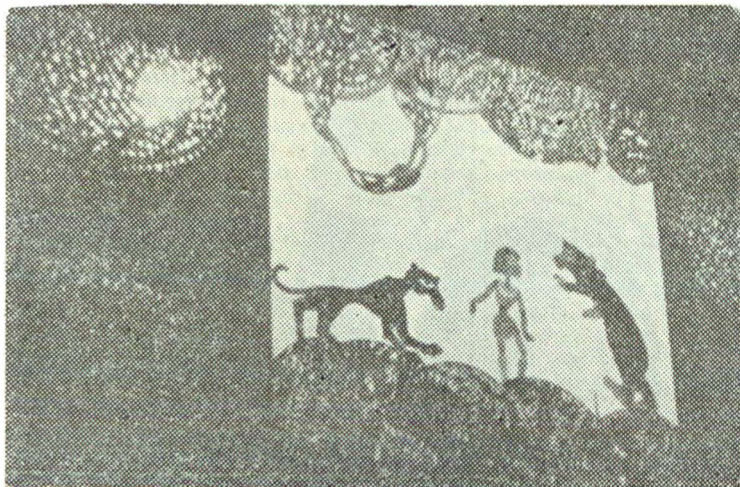
... Regiei

de DINU KIVU

Pentru un frecventator mai asiduu al întâlnirilor păpușarilor și marionetiștilor (artiști care practică deci — cum se spune — „teatrul de animație“), cel puțin al

• Teatrul de animație“ este o sintagmă căreia îi recunosc legitimitatea, în intenția ei de a fi cât mai cuprinzătoare față de formele tot mai variate, mai complexe, mai intersectate sub care se prezintă, pe zi ce trece, genul de teatru de care ne ocupăm și căruia l-a fost dedicată și reuniunea de la București. Ceea ce nu mă împiedică să am un sol de rezervă, de aprehensiune, față de aceeași sintagmă, mai ales fiind mă gândesc că — în mintea celor mai mulți — ea este inevitabil corelată cu o alta („filmul de animație“), căreia nu îi datorează nimic, ba — mai mult — o precede și o determină. Regret că nu am darul de a inventa astfel de expresii, genul ar merita un „naș“ care să îl boteze definitiv și fără echivoc...

celor întâmplate în acești din urmă ani '80, „Săptămîna...“ aceasta plină de fapte contradictorii, găzduită de Teatrul „Tîndărică“, se singularizează și prin două aspecte diametral opuse (observațiile mele se rezumă strict la aria regiei); pe de o parte — a apărut un singur nume nou de personalitate capabilă să încite la discuții: Ioana Rauschan, care a montat la Timișoara o dramatizare proprie după *Cartea junglei* (în scenografia, denotînd o comuniune spirituală semnificativă, semnată de Krisztina Ivănescu); pe de alta — continuă să culeagă lauri, cu o regularitate de metronom (indiferent în slujba cărui teatru își pune talentul), Cristian Pepino. Pe de o parte, deci, debutul, izolat, pe de alta, consacrarea indiscutabilă. Sigur că între Ioana Rauschan și Cristian Pepino există un spațiu vast, în care se manifestă o serie de creatori cu personalități distincte, bine conturate (dintre care la București au fost prezenți, prin spectacole, Kovacs Ndiko, Li-

„Cartea junglei“
de
Ioana Rauschan
după
R. Kipling

**„Păpușa de lemn“
de
Dan Hândoreanu
și
Kovacs Ildikó,
Teatrul de
păpuși
din Sibiu**

viu Steciuc, Pál Antal, Maria Mierluț, iar în țară mai sînt și alții); cu toate acestea, tabloul general pare sărăcăcios și monoton, mai ales judecat prin prisma palmaresurilor. „Inevitabilul Pepino“ nu numai că punctează de fiecare dată, dar — spirit ncodihnit, ce se cheltuiește cu frenezie — el lucrează, se pare, și mult mai mult decît confracții săi, așa explicîndu-se și faptul că pe afișul întîlnirii bucureștene el figura cu trei spectacole în concurs (din 11) și cu unul în afara concursului.

S-a cristalizat de altfel și un stil, o „manieră Pepino“, care face prozeliti. Lui Pepino îi place — de la *Metamorfoze* citire — să anime forme în spațiu, forme create cu ajutorul pînzelor, din mișcarea cărora se inventează idei, senzații, personaje, toate într-o continuă transformare, într-o permanentă devenire. El și-a perfecționat, de la un spectacol la altul, această manieră (necantonîndu-se însă în limitele ei), în compania unor scenografi ca Eugenia Tărășescu-Jianu, Mircea Nicolau, Irina Borovski, ajungînd să fie într-atît de stăpîn pe formulă încît se poate dispensa de scenograf — nu și de scenografie! — asumîndu-și travaliul acestuia așa cum a făcut-o cînd a montat *Surisul Hiroshimei*. Că nu este singurul care o folosește, a demonstrat-o, în „Săptămîna...“ în discuție, și spectacolul *Harap Alb* al Teatrului din Ploiești (regia Radu Popovici, scenografia Adriana Petre-Raicu), care — cel puțin în prima sa parte — operează cu același sistem de sugestii și metafore.

O direcție diferită (diferită și față de propria sa operă — vastă — creată pînă acum) a reprezentat-o Kovacs Ildikó, cu a sa **Păpușa de lemn (Cazul Pinocchio)**. Este spectacolul care a suscitat cele mai aprinse discuții la București — la fel se întîmplase și cu un an în urmă, la Constanța — avînd partizani și adversari la fel de aprigi. Spectacolul este imperfect, desigur, și autoarea lui o știe probabil mai bine decît oricine (un singur lucru este perfect, păpușa în sine, o capodoperă datorată lui Dan Frățiciu). Dar nu neîmplinirile spectacolului în acest caz sînt importante, și nu de la ele a pornit controversa, ci de la concepția de fond a spectacolului și de la reacția particulară pe care și-a propus, deliberat, s-o provoace în rîndul micilor spectatori. În esență, este vorba, de încercarea de a suscita — prin intermediul unor acțiuni scenice violente — reacții de respingere din partea spectatorilor (în principiu, copii), ba chiar de a determina implicarea lor în acțiune, pînă la modificarea cursului acesteia. Rezultatul vizat a fost obținut (la fiecare reprezentație, modalitatea și gradul de implicare a publicului au fost diferite), cei din sală au intervenit pentru a salva păpușa, s-au urcat apoi pe scenă pentru a reconstrui o lume lipsită de orori. Deci, din acest punct de vedere, experiența a reușit, a fost pozitivă. N-aș vrea să se înțeleagă, din aceasta, că absolutizez acest drum posibil în creația teatrală, nici măcar că îi prefer altuia. Dar eficacitatea imediată este indubitabilă și — față de atîtea alte

„Harap Alb” de Radu Popovici după Ion Creangă, Teatrul de păpuși „Ciufulici” din Ploiești

„Aventurile lui Talion” de Liviu Steciuc, după Călin Gruia, Teatrul de păpuși din Brașov

producții care se mărgineau doar să relateze, mai mult sau mai puțin coerent și aplicat, o poveste (și ea, la rîndul ei, mai mult sau mai puțin inspirată) — calea pe care a pornit Kovacs Ildiko are măcar meritul ieșirii din *neutritate*, spre a avansa un mesaj clar.

Imi pare rău că nu pot vorbi aici mai mult despre meritele regizorale ale lui Liviu Steciuc. Din păcate, ele s-au cheltuit pe texte de o substanță literară fragilă (*Dansul literelor* de Lucia Olaru Nenati, Teatrul din Botoșani, și *Aventurile lui Talion*, dramatizare după Călin Gruia, Teatrul din Brașov), pe baza cărora cu greu se poate alcătui o imagine stilistică unitară, cu o dialectică proprie. Este și cazul altor spectacole prezentate la București, care — dacă s-ar fi înțeles pe o exigență artistică mai riguroasă — ne-ar fi îngăduit poate să discernem mai multe aspecte revelatoare în cîmpul regiei din teatrul de animație românesc, în acest moment al său însemnat cu cifra 1987.